

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΑΜΠΕΛΟΓΡΑΦΙΑ.— Ἡ πῆρωςις τῶν γιγάρτων τῆς σταφίδαμπέλου, ὑπὸ
κ. Β. Δ. Κριμπᾶ. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Γ. Κυριακοῦ.

Ἡ σταφιδάμπελος, σταθεροποιηθεῖσα διαφορὰ τῆς Ἑλληνικῆς διαφορᾶς ἀμπέλου τῆς καλουμένης *Λιάτικο*, περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ὁποίας πραγματευόμεθα εἰς εἰδικὴν ἀνακοίνωσιν, χαρακτηρίζεται ἰδιαιτέρως διὰ τῆς πηρώσεως τῶν γιγάρτων καὶ τῆς σμικρότητος καὶ τοῦ ὁμοιομόρφου σχεδὸν μεγέθους τῶν ραγῶν τῆς. Ὁ J. Guillon (*Les cépages Orientaux*, Paris, 1896), ἀποφαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ ἀνωμαλίας σταθεροποιηθείσης διὰ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς. Ὁ M. H. Marès (in J. Guillon loc. cit. 82) ἀποδίδει τὴν ἀπουσίαν τῶν γιγάρτων εἰς «*modification spontanée du cépage*». Ὁ Θεόφραστος (Φ. Ἴστ. I, 21, Λειψία, 1854), ἐκτὸς τῆς ἀδυναμίας τῆς φύσεως εἰς τὴν τελείωσιν τῶν ραγῶν παραδέχεται καὶ τεχνητοὺς τρόπους πρὸς ἐπίτευξιν ἀγιγάρτων βοτρῶν (Φ. Ἴστ., III, 14,6, Φυτ. Αἰτ., V, 6,13), ὅπως ἄλλως τε καὶ ὁ Κασσιανὸς Βάσσος (Γεωπ. 4,7 Λειψία, 1895).

Μελετώντες τὸ φαινόμενον τῆς πηρώσεως τῶν γιγάρτων τῆς σταφίδαμπέλου παρατηρήσαμεν ὅτι: α) εἰς ἀπάσας τὰς ὡς ἀγιγάρτους χαρακτηριζομένας ρᾶγας ἀπαντῶνται ἀνεξαίρετως ἐν ἔως τέσσαρα ὑποτυπώδη γίγαρτα, ἅτινα ὁ J. Roy Chevrièr (*Ampelographie Viala-Vermorel*), ἀποκαλεῖ «*nucléoles de pépins avortés*». Ταῦτά εἰσιν αἱ σπερματικαὶ βλάσται, αἵτινες κατὰ τὸ πρὸ τῆς ὀριμάνσεως στάδιον τῆς ραγός, ταύτης ἀξανανομένης ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ μέσου διαχωρισμάτος τῆς, καθισταμένου παχυτάτου καὶ ὀρατοῦ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, παραμένουσι στάσιμοι. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐντὸς αὐτῶν παρατηρουμένου ἐμβρυώδους σάκκου εἶναι ἀναλελυμένον εἰς ἄμορφον μᾶζαν, ἐν ἣ δὲν διακρίνονται κύτταρα οὐδὲ τῇ βοηθείᾳ τῶν μεγαλύτερων μικροσκοπικῶν μεγεθύνσεων. Ὁ ἐμβρυώδης σάκκος δὲν καταλαμβάνει ἅπαντα τὸν χῶρον τῆς σπερματικῆς βλάστης. Παρερχομένου τοῦ χρόνου ὁ ἐμβρυώδης σάκκος σχεδὸν κενοῦται λόγῳ ἀπορροφήσεως τοῦ περιεχομένου του, εἰς τρόπον ὥστε ἐντὸς τῆς σπερματικῆς βλάστης ἀπομένει εἰς χῶρος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κενός, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς τῆς ὀριμότητος τῆς ραγός. β) ἐντὸς ὀλιγαριθμῶν ραγῶν, μεγαλύτερας διαμέτρου τῆς τῶν κανονικῶν τοιούτων, ἀπαντῶνται ἐν ἔως δύο συνήθως γίγαρτα μετὰ σκληροῦ κελύφους διαστάσεων κατὰ πολὺ μεγαλύτερων τῶν ὑποτυπωδῶν τοιούτων. Ἐνίοτε καὶ ὀλόκληρον βοτρῦδιον τῆς σταφυλῆς ἢ καὶ σταφυλὴ ὀλόκληρος ἀπαρτίζονται ἐκ χονδροτέρων ραγῶν περιεχουσῶν μετὰ σκληροῦ κελύφους γίγαρτα. Ἐνίοτε καὶ κληματὶς φέρει ἀπάσας τὰς σταφυλὰς τῆς μὲ ρᾶγας χονδροτέρας περιεχούσας γίγαρτα μετὰ σκληροῦ κελύφους. γ) αἱ τοιαῦται

χονδρότεροι ἐγγίγαρτοι ρᾶγες ἀπαντῶνται εἰς πολὺ μεγαλύτεραν ἀναλογίαν εἰς τὰ πρέμνα τῆς σταφιδαμπέλου, ἅτινα οἱ ἀμπελουργοὶ καλοῦσιν «'Ανθούσας». Ἐπὶ τῶν ραγῶν τῶν «ἀνθουσῶν» ἀπαντᾶται οὐλὴ ἔχουσα ὡς αἰτίαν τὴν συγκόλλησιν τῶν καρποφύλλων τῶν ὠθηκῶν. Ἐπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ μετὰ σκληροῦ κελύφους γίγαρτα τῶν ραγῶν τούτων, ἅτινα ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐμελετήσαμεν, εἶναι κενὰ ἐμβροῦ, συνεπῶς στεῖρα.

Ἡ πῆρσις τῶν γιγάρτων καὶ ἡ ἀνυπαρξία ἐμβροῦ ἐντὸς τῶν σκληρῶν γιγάρτων τῶν χονδροτέρων ραγῶν ἀποδεικνύουσιν ὅτι δὲν συντελεῖται ἡ γονιμοποίησις τῶν ἀνθέων τῆς σταφιδαμπέλου.

Ἡ τῇ βοθηεῖα μικροσκοπίου καὶ ὑγρῶν θαλάμων τοῦ Van Tieghem παρακολούθησις τῆς βλάστησεως τῶν κόκκων τῆς γύρεως τῆς σταφιδαμπέλου ἐν διαλύματι σκχαροῦχφ (5⁰/ο) εἰς περιβάλλον 20⁰ θερμοκρασίας ἀπέδωκε τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα:

- α) Γῦρις ἀνθέων ἀποβαλόντων τὴν στεφάνην δὲν ἐβλάστησεν. Κατὰ τὴν ἐπὶ τριήμερον ἐκτέλεσιν πειραμάτων, εἰς μόνον κόκκος ἐβλάστησε μετὰ 30 ὥρας.
- β) Ἀνθέων μὴ ἀποβαλόντων τὴν στεφάνην δύο κόκκοι γύρεως ἐβλάστησαν μετὰ 12 ὥρας, δύο μετὰ 18½ καὶ ἕξ μετὰ 36 ὥρας.
- γ) Γῦρις ἀνθέων ἀποβαλόντων τὴν στεφάνην τῆς διαφορᾶς φιλέρι ἐβλάστησε μετὰ 18 ὥρας, μὴ ἀποβαλόντων δὲ ταύτην τοιούτων μετὰ 7 ὥρας.
- δ) Γῦρις τῆς σταφιδαμπέλου «'Ανθούσα» ὡς καὶ φιλερίου παρουσιάζοντος χλωρανθίαν δὲν ἐβλάστησαν ἐπὶ 48 ὥρας.

Ἡ πρὸς βλάστησιν ἀνικανότης τῆς γύρεως τῶν ἠνεφγμένων ἀνθέων (δεδομένον ὅτι εἰς τὴν ἀμπελον κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἐπικονίασις γίνεται διὰ διασταυρώσεως) δὲν εἶναι ἀρκετὴ, διὰ τὴν ἐξηγήσῃ τὴν πῆρσιν καὶ τὴν στειρότητα τῶν γιγάρτων. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἀνικανότης πρὸς γονιμοποίησιν τῶν ἀνθέων τῆς σταφιδαμπέλου προέρχεται ἐκ τοῦ ὑπέρου. Διότι, ἂν οὗτος διετῆρει τὴν πρὸς γονιμοποίησιν ἰκανότητα, ἔδει εἰς τὰ πρέμνα τὰ κείμενα πλησίον πρέμνων ἐτέρων διαφορῶν ἀμπέλου παραγουσῶν γόνιμα γίγαρτα, νὰ ἀπαντῶνται τοῦλάχιστον ρᾶγες περιέχουσαι γίγαρτα μετ' ἐμβροῦ, τοῦθ' ὅπερ δὲν συμβαίνει.

Πρὸς ἐξηγήσιν τοῦ φαινομένου τῆς πηρώσεως τῶν γιγάρτων, ἀποτελοῦντος ἐν τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τῆς σταφιδαμπέλου, ὡς ἐλέχθη ἤδη, δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν τὰς κάτωθι ὑποθέσεις:

Α) Ὅτι ἡ σταφιδαμπέλος εἶναι νόθος διαφορὰ προερχομένη ἐκ τῆς διασταυρώσεως διαφορᾶς ἐχούσης ἄρρενα μόνον ἄνθη καὶ ἐτέρας ἐχούσης θήλεα μόνον ἢ ἔρμαφρόδιτα, ἀλλὰ παρουσιάζοντα ἀσθενῶς ἀνεπτυγμένα ἢ ἐξησθενημένα τὰ θήλεα ὄργανα κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, ἐντελῶς δὲ ἀνίκανα τὰ ἄρρενα κατὰ τὴν

περίπτωσιν τῶν ἔρμαπρῶδίων τοιούτων. Ὁ Stout A. B. (*Bulletin des renseignements agricoles*, Institut International d'Agriculture, Rome, Juin, 1922) ἀναφέρει ὅτι παρήγαγε τοιαῦτα νόθα. Λόγω τῆς στειρότητος καὶ τῶν ἐλαχίστων μετὰ σκληροῦ κελύφους γιγάρτων τῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ τὸ φαινόμενον τῆς διαζεύξεως τῶν χαρακτῆρων, ὅπερ συνήθως παρουσιάζεται εἰς τὰς μετέπειτα διὰ σπόρου ἐπιτυγχανομένης γενεάς.

Β) Ὅτι ἡ σταφιδάμπελος, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ de Vries, εἶναι προῖον μεταλλαγῆς (mutation) τοῦ προγόνου τῆς, τοῦ λιάτικο καθ' ἡμᾶς. Αἱ μεταλλαγαὶ παρουσιάζονται εἰς τὸν διὰ σπερμάτων πολλαπλασιασμὸν τῶν φυτῶν. Παραδεκτέον λοιπὸν ὅτι ἐκ γιγάρτων τοῦ προγόνου τῆς (τοῦ λιάτικο) παρήχθησαν πρέμνα φέροντα σταφυλὰς μὲ ρᾶγας μικροσώμους καὶ μὲ πεπηρωμένα γίγαρτα. Τῶν πρέμνων τούτων αἱ κληματίδες ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῆς νέας διαφορᾶς.

Γ) Ὅτι ἡ σταφιδάμπελος εἶναι προῖον μεταλλαγῆς ἐπισυμβάσης εἰς τοὺς βλαστοφόρους ὀφθαλμοὺς τοῦ προγόνου τῆς (mutation gemmaire) κατὰ τὴν θεωρίαν, ἣν ἀποδέχονται ὁ Dorsey, ὁ Shamel A. D., ὁ Scott L. B., ὁ Pommery C. S., ὁ East κλπ. Ἐκ τῶν κληματίδων τῶν παραχθεῖσῶν ἐκ τῶν ὑποστάντων τὴν μεταλλαγὴν βλαστῶν διὰ μοσχευμάτων ἐπολλαπλασιάσθη ἡ σταφιδάμπελος.

Καίτοι ἐλάχιστα εἶναι τὰ παραδείγματα τῶν σταθερῶν διαφορῶν, αἵτινες παρήχθησαν διὰ μεταλλαγῆς τῶν βλαστοφόρων ὀφθαλμῶν, ἐν τούτοις ἀφ' ἑνὸς ἢ ὑπαρξίς τὴν σήμερον 5.000 διαφορῶν ἀμπέλου, ἐνῶ ἐπὶ Πλινίου οἱ ἀμπελογράφοι ὑπολογίζουν ὅτι αὗται δὲν ὑπερέβαινον τὴν ἑκατοντάδα, ἣ δὲ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι ὁ πολλαπλασιασμὸς τῆς ἀμπέλου ἐγένετο διὰ τῆς ἀγενοῦς μεθόδου, ἀφ' ἑτέρου τὸ κληρονομικῶς μεταβιβάστὸν φαινόμενον τῆς χλωρανθίας, ὅπερ ἀπαντᾶται συχνάκις καὶ σήμερον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν σταφιδάμπελον (ἐφόσον δὲν ἐξηκριβώθη εἰσέτι ὅτι ὀφείλεται εἰς παρασιτικά αἴτια), δύνανται νὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἀποδοχὴν τῆς τρίτης ταύτης ὑποθέσεως ὡς τῆς πιθανωτέρας πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἐμφανίσεως τῆς διαφορᾶς τῆς σταφιδαμπέλου, χωρὶς νὰ ἀποκλείωνται καὶ αἱ δύο προμνησθεῖσαι τοιαῦται.